

MARIA WALLACE: POETA CATALANOIRLANDESA

El catedràtic d'Estudis Hispànics a la Universitat de Southampton ressenya el llibre de l'empordanesa Maria Wallace «*El blau de la distància*», publicat en edició bilingüe a la Col·lecció Josep Pla de la **Diputació de Girona**

Henry Ettinghausen

Qui no va arribar a descobrir una extraordinària poeta –jo m'hi compto– quan es publicà, ara fa quatre anys, la seva primera antologia bilingüe, *La segona ombra* (L'Albí, 2010), ara té l'oportunitat de descobrir-la amb la segona. *El blau de la distància* és el segon poemari de **Maria Wallace**, un llibre que aplega poemes escrits entre el 1990 i el 2013 i que la revela com encara més polifacètica i mestra que no pas el primer.

El poc que fins ara s'ha escrit sobre ella ha insistit sobretot, com és natural, en la dada més rellevant de la seva biografia: el fet que, nascuda amb el nom de **Maria Teresa Mir i Ros** el 1936 al mas de la Torre Bosca de Fanals d'Aro, i havent viscut durant més de mitja vida a Irlanda, s'hagi convertit, amb el nom de Maria Wallace, en una de les poetes contemporànies en llengua anglesa a Irlanda que més reconeixements hagi rebut. En efecte, els seus dos llibres de poemes demostren fins a quin punt la seva vida interior hagi estat penetrada per la seva doble vida exterior: pel fet de ser i no ser irlandesa o, més ben dit, de ser ensems irlandesa i catalana.

De fet, a la seva poesia hi són ben pre-

sents els dos mons, l'irlandès i el català, i sobretot les tensions que, per a ella, els uneixen i allunyen simultàniament. *La segona ombra* obria amb un seguit de poemes específicament dedicats a evocar llocs mítics de la Irlanda antiga, fent servir fins i tot mots en irlandès. En aquesta segona col·lecció també hi és Irlanda –les illes Saltees, Donegal, Connemara, Tullaght– i també l'Empordà: «les parets del mas», «la sang de les síndries», «terra d'oliveres i vinyes». Però allò que sobretot predomina és el buit i el silenci, i aquestes sensacions, complexes i profundes, no es deuen només a una separació geogràfica.

És a la seva primera antologia on es troba una de les pistes biogràfiques sens dubte més importants de la seva poesia: aquell llibre està dedicat als fills de la poeta i al seu marit, **Richard**, «que en pau descansi». De fet, aquella primera col·lecció de poemes, i sobretot aquesta segona, estan impregnades del sentiment d'haver de lluitar per sobreviure dins d'un silenci buit, on s'experimenta una soledat que xoca de manera colpidora amb els records vívids d'experiències compartides. De manera que «la segona ombra» tant pot ser la infantesa viscuda a l'Empordà com, sobretot, el matrimoni gaudit i acabat a Irlanda. En efecte, Maria Wallace escriu nombrosos cants d'amor adreçats a un ésser que només porta a dins, quan a fora ja no hi queden sinó «els espais on vivies».

El mateix títol, *El blau de la distància*, personifica el llibre, tot jugant amb la difusió blavenca que adquireix la llunyania. Tanmateix, el blau no és pas l'únic color que trobem al món d'aquests poemes. Es

nota el fet d'haver-se dedicat Maria Wallace abans a la pintura que no pas a la poesia, ja que hi abunden colors ben vius: «Un pom de roses robí com el caliu», «Profunditats mediterrànies anyils», «Llum blava argentada encegador», «Matisos de malva, lila i cirera», «El cel [...] color de tinta de pop», «immensitat blava/foc encès, nit negra», «de magenta a blanc cremat». Però aquestes fortes presències visuals contrasten amb l'imperi del silenci i de la soledat: «una xarxa estreta/teixida entre silencis», «mil crits sense veu», «ecos distants», «Ja

no puc viure més/en l'erm/del silenci».

A *El blau de la distància* hi és present també la nostàlgia de «la cara de la mare», «la mirada angoixada de la mare», «el pare i jo», «la mà del pare». Tanmateix, no tot el llibre parla directament de sentiments tan íntims i personals. També hi ha poemes que s'inspiren en pintures –de **Munch**, **Fantín-Latour**, **Degas**, **Klee**, **Matisse**, **Moldigliani**– i en esdeveniments emblemàtics: la frustració de la infertilitat, un suïcidi, una noia ruixada d'àcid, un nen mort en un accident de cotxe, un assassinat a Irlanda del Nord, la construcció del Valle de los Caídos. Cal no perdre de vista el fet que Maria Wallace escrigui en anglès i que es tradueixi després, ella mateixa, al català. El seu anglès és impecable i audaç, fins al punt que s'hagi suposat que la seva obra era la d'una angloparlant de naixement. Però ella tradueix també amb molta cura, creant versions en català que valen com a poemes de propi dret. O sigui que *El blau de la distància*, més que no pas un llibre amb traducció, és un llibre doble, essent cadascuna de les dues versions «la segona ombra» de l'altra. La lectura, i la comparació, de totes dues ofereix un plaer addicional més que doble.

Amb un acurat pròleg de **Rosa Font** i un encertat epíleg de **Xavier C. Ribot**, el director de la Col·lecció Josep Pla, **Lluís Muntada**, i el seu consell assessor ens ofereixen un llibre realment enriquidor i, a més, molt ben maquetat, bellament imprès en paper de qualitat, i amb una evocativa foto en blanc i negre d'un paisatge irlandès a la coberta. La Diputació de Girona en pot estar orgullosa.